

Rodna stigmatizacija zlostavljenih muškaraca

Brković, Dunja

Undergraduate thesis / Završni rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Croatian Studies / Sveučilište u Zagrebu, Fakultet hrvatskih studija**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:111:378405>

Rights / Prava: [In copyright](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2022-10-06**

Repository / Repozitorij:

[Repository of University of Zagreb, Centre for Croatian Studies](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
FAKULTET HRVATSKIH STUDIJA

Dunja Brković

Rodna stigmatizacija zlostavljanih
muškaraca

ZAVRŠNI RAD

Zagreb, rujan 2020.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
FAKULTET HRVATSKIH STUDIJA

Dunja Brković

Rodna stigmatizacija zlostavljanih
muškaraca

ZAVRŠNI RAD

Mentor/ica:

prof. dr. sc. Ivan Balabanić

Sumentor/ica:

mag. soc. et mag. educ. soc. Erik Brezovec

Zagreb, rujan 2020.

Sadržaj

SAŽETAK.....	4
UVOD	5
1. Nastajanje stigme	6
1.1. Spolni stereotipi.....	7
1.2. Rodni stereotipi.....	8
2. Motivi i posljedice nasilja	9
3. Razlozi neprijavlivanja nasilja.....	10
3.1. Nejednakost muškaraca i žena pred zakonom.....	11
4. Prevencija nasilja i intervencija	12
ZAKLJUČAK	14
Literatura	15

SAŽETAK

Nasilje je suštinski problem, bez obzira na oblik, kapacitet ili potencijal te ne bi trebalo biti podređeno sustavu evaluacije važnosti. S obzirom da su žene najčešće žrtve nasilnog ponašanja, postoji određena vrsta zanemarivanja nasilja nad muškarcima. Zbog relativizacije nasilničkog ponašanja usmjerenog prema muškarcima dolazi do pojave stigme vezane uz sankcioniranje i prevenciju istoga. Spolne i rodne uloge društvo latentno nameće i usvaja kao zdravorazumske te postoji značajna razlika u viktimizaciji muškaraca u odnosu na žene, shodno socijalnim ulogama koje preuzimaju interakcijom u određenim okolnostima. Posljedično, nastaje niz problema vezanih uz nastanak, provedbu te akumulaciju nasilja nad muškarcima, kroz koje se onemogućava redukcija i prevencija nasilničkoga ponašanja. Situacija u kojoj se muškarce promatra kao nasilnike, ali nikako kao žrtve nasilja, stimulatивно djeluje na reprodukciju i distribuciju nasilja nad muškarcima te reducira mogućnost pravomoćne reakcije. Također, stigma je u cirkularnoj povezanosti s osudom okoline. Stoga, izostanak osude okoline povećava snagu djelovanja stigme. Važno je istaknuti inferioran položaj nasilja nad muškarcima u suvremenom društvu jer je ono stvarno i sveprisutno te kao takvo, predstavlja problem koji je nužno sankcionirati.

UVOD

Rodna stigmatizacija je nusprodukt rodne diskriminacije koja se temelji na rodnim stereotipima. U radu ću ukazati na okolnosti nastanka stigme vezane uz nasilje nad muškarcima te ću problematizirati formalni tretman nasilničkog ponašanja. Područje zanimanja ovoga rada su formalni i neformalni oblici viktimizacije muškaraca te proces nastajanja stigme.

Razlike između muškaraca i žena su, uglavnom, temeljene na spolnim razlikama koje su primarno istaknute. S obzirom na bioantropološke razlike, nastaju socijalno generirane uloge, odnosno, rodne uloge koje u najvećoj mjeri određuju položaj muškarca ili žene u pripadajućoj zajednici. Tradicionalna društva poput hrvatskog društva, imaju stereotipne uloge muškarca koji je asertivan, agresivan i superioran, prvenstveno u fizičkom aspektu, a s druge strane žene su submisivne, inferiorne i pasivne. Uz takav princip shvaćanja i djelovanja, afirmiraju se ponašanja koja stimuliraju agresivno i nasilno ponašanje muškaraca prema ženama te na svojevrsan način legitimiraju određenu mjeru agresije. Muškarcu se pripisuje uloga agresora pa se često smatra kako muškarac ne može biti žrtva nasilja. Međutim, relativizacijom ozbiljnosti nasilničkog ponašanja kod žena, stimulira se legitimiranje nasilja nad muškarcima, a istovremeno se stvara stigma vezana uz prevenciju i sankcioniranje takvoga ponašanja. Stigmatizacija žrtava je posebice kontraproduktivna u stimulaciji prijavljivanja zlostavljanja te tretiranju žrtava nakon prijavljivanja. Neravnopravnost se iz domene neformalne okoline projicira na formalne reakcije i djelovanja koji rezultiraju izraženom traumom. Poticanje nulte tolerancije na sve oblike nasilničkog ponašanja je u domeni osobnog i kolektivnog djelovanja, stoga je nužno osigurati siguran prostor za sve žrtve nasilja, nevezano uz njihove eksterne i interne atribute.

Cilj ovoga rada je deskriptivnom metodom ukazati na sveprisutnost nasilja nad muškarcima, ali istaknuti važnost shvaćanja rodne diskriminacije koja uključuje sve rodove. Također, apeliranje na moralnu osudu i uvođenje konkretnih zakonskih mjera u svrhu suzbijanja i redukcije nasilničkog ponašanja, te kreiranja rodno egalitarnog društva.

1. Nastajanje stigme

Rasprostranjenost nasilje je vrlo teško precizno utvrditi, posebice u slučaju nasilje u kojemu su muškarci žrtve, a žene nasilnici. Kada su muškarci nasilnici i žrtve nasilja, najčešće se takvi slučajevi procesuiraju na formalnoj razini, ako se ne radi o internim obračunima. Međutim, nasilje koje provode žene je puno kompleksnije jer je ono određeno puno većom stigmom. Stigma je socijalni način diskreditiranja pojedinca ili skupine i dijeli se na stigme tijela, stigme karaktera i stigme društvenih kolektiva. (Abercromie et al, 2008) Muškarcima je nametnuta uloga „grubijana“, s obzirom na biološke predispozicije, ali i socijalno generirane karakteristike koje determiniraju ulogu i status muškarca. Isto tako, ženama je dodijeljena uloga pasivnog i delikatnog spola. Muškarac postaje subjekt, odnosno, on je „ja“, a žena preuzima ulogu objekta ili drugog spola. (de Beauvoir, 2016). Stoga, činjenica da su muškarci i žene u stalnim kontrapozicijama, odnosno konfliktu temeljenom na spolnim diferencijacijama. Uloga muškarca je da bude fizički i psihički superioran pa se smatra da je u domeni nasilničkog ponašanja i djelovanja muškarac dominantan. Stoga se često izvode krivi dedukcijski zaključci da muškarac ne može biti žrtva. Ukoliko je muškarac pretrpio bilo kakav oblik nasilnog djelovanja, razlog tome se pronalazi u cirkularnom argumentu, odnosno, muškarac je na neki način isprovocirao ili doveo do toga. Postoji generičko mišljenje da žene ne mogu biti nasilnici, a da nisu nečime ili nekime izrevoltirane. Na taj način se stvara ozračje u kojemu se afirmira nasilje i omogućava nerestriktivna reprodukcija istoga. Stoga, muškarci polazeći iz vlastite ili kolektive percepcije sami sebe počinju doživljavati kao krivce za pretrpljeno nasilje ili se srame položaja žrtve. Posebice nakon seksualnih revolucija i porasta broja feminističkih lobija. Suvremena uloga muškarca je u disbalansu s njegovim tradicionalno nametnutim konceptima i čini ga konfuznim, neodređenim. Nastoje se izjednačiti rodne uloge, ali u isto vrijeme se nastoje sačuvati ključni elementi koji čine muškarca muškarcem. „Dogodila se retradicionalizacija rodni uloga i očekivanja, koja je imala dramatične posljedice upravo na žene i njihov rodni status u obitelji, društvu, politici i na tržištu rada.“ (Kamenov et Galić, 2011) Također, nepoželjno je biti „tipično“ muško. Ukoliko se muškarac ponaša tipično, utoliko je takvo ponašanje negativno, toksično.

U novom rječniku antimuških slogana najgori je primjer „toksična muškost“. poput svih drugih ideja, „toksična muškost“ pojavila se na najzabačenijim rubovima akademske zajednice i društvenih medija, ali se do 2019. uspjela uvući u samo srce ozbiljnih organizacija i javnih tijela. (...) Četrdeset godina istraživanja, rekla je APA¹, pokazalo je da tradicionalna muškost – obilježena stoicizmom, suparništvom, nadmoćnošću i agresivnošću – ugrožava dobrobit muškarca. (Murray, 2019)

¹ American Psychological Association

Zatim, rezultat agresivnih i ekstremnih feminističkih propagandi je učvršćivanje stigme u svakodnevnoj stvarnosti. Nastoji se u potpunosti degradirati, onemogućiti muškarca da se izrazi i bude ravnopravno tretiran u odnosu na žene. Stoga, činjenica da su muškarci viktimizirani i stigmatizirani nije neobična niti neutemeljena.

1.1. Spolni stereotipi

Najčešće vjerovanje vezan uz spolne stereotipe je da su muškarci i žene različiti. Ono se, dakako, temelji na primarni fizičkim različitostima koje su primarno uočljive. Društvo definira poželjne osobine poput brižnosti, empatije, skromnosti i slično. Karakterizacija na temelju spolnih predispozicija, pripada kategoriji stereotipiziranja. „(...) stereotip je jednostrano, prenaplašeno stajalište o skupini, plemenu ili klasi, obično obilježeno predrasudama.“ (Abercrombie et al, 2008). Ženama se češće pripisuju poželjne osobine pa se muškarci mehanički svrstavaju u kategorije suprotnih osobina. Nakon seksualnih revolucija² 20. stoljeća, žene su promatrane iz sasvim drugačije perspektive.

Stereotipne osobine žena koje se u pravilu navode, a društveno su poželjne: briga za druge ljude kao i odgovaranje i prilagođavanje tuđim potrebama; a žene su pritom okarakterizirane kao tople, empatične, traže da budu više kontakta s drugim ljudima, dok su muškarcima pripisani asertivnost, neovisnost i branjenje vlastitih uvjerenja kao pozitivne osobine koje označavaju razvitak vlastite individue i izražavanje vlastitih potreba. Negativni stereotipi koji se navode o ženama su: pretjerana nesebičnost zbog koje se osoba žrtvuje zbog ostalih i tako postaje emocionalno ranjiva, a žena se karakterizira kao bespomoćna, osjetljiva i pretjerano osjećajna, dok se kod muškaraca kao negativni stereotipi navode pretjerana briga za sebe i nametanje vlastite volje nad ostalima s ciljem postizanja nadmoćnosti, pokoravanja pa čak i uništavanja drugih, a muškarci su pritom opisani kao dominantni, diktatorski i egoistični. (Glavaš, 2017)

Nadalje, istraživanja navode kako je određeni oblik obiteljskoga nasilja ili nasilja u braku nad partnerom, poželjan ili, čak, nužan. Iz tog razloga žrtve su u velikoj mjeri pozitivni prema svojim agresorima. Navođenje muškaraca na usvajanje takvih stavova o osobnosti svoga spola se događa latentno. Konkretno, usvajanje takvih stavova o muškarcima se često događa nesvjesno i pasivno. Takav negativan trend razmišljanja participira u svakodnevnicu, stoga je važno educirati zajednicu u svim stadijima razvoja o spolnoj stereotipizaciji.

² Seksualna revolucija (poznata i pod nazivom seksualno oslobođenje) je izraz kojim se opisuju promjene društvenih pogleda i morala u odnosu na seksualnost karakteristične za zapadni svijet tijekom 1960-ih i 1970-ih. U to su doba brojni dotada ignorirani, prešućivani ili odbacivani oblici seksualnosti postali prihvaćeni u društvu kao "normalni". (Wikipedia, 2011)

1.2. Rodni stereotipi

Seksualna revolucija 60-ih i 70-ih godina prošloga stoljeća je, primarno, zbog ideje oslobađanja postala stimulans svim ostalim pokretima koji su izrodili osnove za formiranje suvremenoga društva koji se socijalno generiraju. Rod je definiran spolom, ali oblik i formu određuju socijalne uloge. (Abercrombie et al, 2008)) „Primjerice, muškarci u pravilu imaju ulogu vođe u heteroseksualnim romantičnim vezama zbog čega djeluju asertivno i dominantno, dok žene zauzimaju ulogu pratitelja zbog čega djeluju jako prilagodljivo i podređeno.“ (Glavaš, 2017) Po uzoru na spolne razlike i uloge, nastaju rodne uloge, no one imaju puni širu domenu. Binarna forma roda³ je najčešći oblik služenja rodnim terminima u kolokvijalnom smislu. Mišljenje je da je muškarcima lakše ostvariti se u „muškom“ svijetu koji je produkt tradicionalno patrijarhalnog društva. Također, nastaju pojmovi klase muškaraca i žena. Na taj način se klasificira klasu muškaraca kao eksploatirajuću, a klasu žena kao eksploatiranu.

Patrijarhat kao društveni poredak moći pokazuje velike varijetete u povijesti i lokalitetima s obzirom na različitost civilizacija, kultura, religija, društvenih klasa itd., ali rodni odnosi moći uvjetovani su svugdje u toj patrijarhalnoj društvenoj strukturi sljedećim bitnim dimenzijama: biološkim, psihološkim, sociološkim, ideološkim, političkim, klasnim, mitološkim, religijskim, obrazovnim i ekonomskim. (Kamenov et Galić, 2011)

Dakle, rodne uloge su određene religijskim, nacionalnim, ekonomskim, političkim i mnogim drugim čimbenicima. Sve pozicije koje pružaju mogućnost dokazivanja ili uživaju veći ugled u društvenoj hijerarhiji profesija, statistički pripada muškarcima. Žene su zastupljenije u drugim vrstama zanimanja koja su često potplaćena i degradirana, posebice, u ulozi radnika, a ne direktora, ravnatelja i slično. To su vitalna zanimanja poput administrativnih poslova, prosvjeta, čišćenje i drugih. „Tako je 2008./2009. godine od ukupnog broja nastavnčkog osoblja u osnovnim školama bilo 84,2% žena, a u srednjim školama 65,2% žena (Kamenov et Galić, 2011) To su, primjerice, rodne razlike koje se odnose na procjenu sposobnosti muškaraca i žena. Stoga, kao oblik revolta i borbe za ravnopravnošću, nastaje rodna ideologija koja je naziv dobila u krugovima Katoličke crkve zbog onoga što predstavlja. Rezultat je feminizma trećega vala, čiji je oblik i djelovanje je obilježeno aktivacijom feminizma i LGBT zajednica. (Wikipedia, 2012) Nadalje, rodna ideologija je oblik kontakulture jer se radikalno protivi ključnim tradicionalnim vrijednostima, uz poseban naglasak na obitelj. „Zapravo je neskrivena težnja da posve razgrade tradicionalni poredak vrijednosti u području braka i obitelji, spolnosti i rekreacije.“ (Zaharijević, 2005.) Iako se

³ podjela na dva roda, muškarca i ženu (Abercrombie et al, 2008)

rodna ideologija zalaže za brisanje bilo kakvih elemenata diferencijacije, isto tako naglašava važnost „rodnog izbora“ i seksualne orijentacije. Međutim, minimalno je, odnosno, gotovo ne postoji ista vrsta empatije za muškarce u krugovima rodne ideologije. S obzirom da je nastala kao nusprodukt negativnog muškog djelovanja usmjerenog prema ženama, učvršćen je apsolutistički stav o superiornosti muškarca te borci za rodni egalitarizam postaju upravo ono što nastoje izbrisati iz društvene strukture. Provode sustavu diskriminaciju muškaraca i nastoje stvoriti animozitet prema muškim rodnim ulogama. Na taj način još više produbljuju jaz između rodno definiranih uloga i afirmiranju zlostavljanja.

2. Motivi i posljedice nasilja

Motiviranost nasilnika je kompleksno odrediti s obzirom na subjektivne situacije. Bilo kakav oblik općeg nezadovoljstva može biti stimulans za nasilničko ponašanje. Samoobrana nije u kategoriji nasilja, ali je čest oblik fizičkog otpora žena.

Kao motivacija za uporabu nasilnog ponašanja prema svome partneru bila je većinom ljubomora, ljutnja, osveta zbog ranije nanesene emocionalne boli, zbunjenost i želja da se dobije moć i kontrola nad partnerom. Iako veći broj žena koristi nasilje kao oblik samoobrane za razliku od muškaraca, primarni razlog uporabe fizičkog nasilja spominje se moć i kontrola nad muškim partnerom (Poredoš Lavor et Jerković, 2011)

Nadalje, nasilničko ponašanje žena je, također, povezano s psihopatologijom. (Glavaš, 2017) Konzumacija psihoaktivnih tvari i alkohola, vrlo često kod žena rezultira nasiljem. Nasilje se u principu poistovjećuje s fizičkim nasiljem. No, ono se manifestira u mnogo oblika. Ono može uključivati fizičko zlostavljanje, emocionalno zlostavljanje, psihičko zlostavljanje i u manjoj mjeri (iako to ne znači da se ne događa) seksualno zlostavljanje. Svi oblici zlostavljanja usmjerenom prema nekome ostavljaju brojne posljedice, ali u slučaju muškaraca koji pretrpe nasilje, situacija je kompleksnija. Naime, stigma koja se veže uz nasilje nad muškarcima nije samo konstalacija za žene, već ona djeluje na muškarce kako bi se osjećali kao prirodne žrtve. Zato se ni zlostavljeni muškarci ne percipiraju da su zlostavljeni. Zloupotreba alkohola i psihoaktivnih tvari su uobičajeni načini tretiranja traumatičnih iskustava te skup svih negativnih emocija. Na taj način se stvara mehanizam koji nije prikladan za konstruktivno rješavanje traume. (Glavaš, 2017) Osobe koje trpe neki oblik nasilja u mladoj dobi, imaju veći potencijal postati ovisni o nekoj vrsti poroka te gotovo svi imaju PTSP. No, nisu samo zloupotreba alkohola, psihoaktivnih tvari i PTSP izravne posljedice traumatičnoga iskustva, one su zapravo funkcionalno povezane tako da se akutni

simptomi PTSP-a samoinicijativno rješavaju opojnim sredstvima. Zaključak istraživanja koja su se bavila problematikom i odnosom traume, PTSP-a te zlouporabe alkohola i psihoaktivnih tvari, je da će mnogo žrtava traume vjerojatno pribjeći zloupotrebi opojnih sredstava kao nezavisnom rezultatu traume od simptoma PTSP-a, te što je trauma ozbiljnije naravi, veća će biti i vjerojatnost za razvijanje PTSP-a i zloupotrebe alkohola i psihoaktivnih tvari (Glavaš, 2017). Seksualno zlostavljanje je najmanje zastupljen oblik zlostavljanja kod muškaraca, što, dakako, ne znači da se ne događa. Muškarci su seksualnija bića u odnosu na žena, stoga se često smatra kako žena ne može napraviti muškarcu ništa što mu se ne bi svidjelo u seksualnom smislu. No, preliminarna istraživanja pokazuju da su muškarci koji su pretrpjeli seksualno nasilje bili izuzetno uznemireni tim iskustvom. Specifičnost ovog oblika nasilja je da ga češće provode muškarci nad muškarcima. Veoma popularni primjeri su oni vezani uz svećenstvo i dječake. Takav oblik nasilja se provodi sustavno te se nastoji maksimalno relativizirati kao normalna pojava i izražavanje seksualnosti. Naravno, to nije slučaj i vrlo je važno naglašavati i educirati se o razlikama između poželjnih i nepoželjnih seksualnih iskustava i manira.

3. Razlozi neprijavlivanja nasilja

S obzirom na prethodno navedenu stigmatu koja je nastala vezano uz muškarce koji su žrtve nasilja, nije teško utvrditi koji su razlozi osobnog negiranja ili neprijavlivanja nasilja. Dakle, uz veliku stigmatizaciju takvih slučajeva, na to se nadovezuju ekonomski, politički i drugi socijalni čimbenici. Razlog tome su prethodni navedeni stavovi i obilježja ove vrste nasilja. Muškarci su percipirani kao snažniji i dominantniji, stoga se smatra da im nije potrebna pomoć pa ne nailaze na razumijevanje i podršku okoline te ih to sprječava da prijave ili sankcioniraju agresiju koju su pretrpjeli. „Zbog toga može nastati zabluda ako smatramo da su muškarci superiorniji od žena te da im nije potrebna pomoć i podrška u slučaju nasilja koje trpe unutar obitelji ili veza što dovodi do zatajenja tog problema pred licem javnosti i zakona.“ (Glavaš, 2017). Također, žene se smatraju emotivnijima i osjetljivijima te snažna racionalna uloga muškarca uskraćuje žrtvama adekvatnu formalnu pomoć. Stoga češće potraže pomoć u neformalnim krugovima, obitelji, prijateljima ili neformalnim udrugama koje se bave takvim pitanjima. „Također, još jedna od prepreka zbog koje muškarci neprijavljaju nasilje leži u činjenici da se značajan broj agencija koje se bave nasiljem u obitelji bave isključivo ženama kao žrtvama (78,3%) i većinom su usmjerene na muškarce

kao počinitelje (95,3%) zbog čega su zlostavljani muškarci mahom odbijeni kada bi zatražili pomoć ili optuženi kao da su oni počinitelji (63,9%).“ (Glavaš, 2017) Nažalost, istraživanja su pokazala kako muškarci imaju šesnaest puta veću priliku biti uhićeni ukoliko prijave nasilje, bez obzira što nema dokaza koji upućuju na to. Policija radi mahinalno te izravno djeluje u smjeru neravnopravnog tretmana. Nadalje, često ne žele uopće praviti zapisnik ili odbijaju uhititi nasilnika. (Glavaš, 2017) Takva praksa djeluje destabilizirajuće i demotivirajuće jer produbljuje stigmatu i šalje poruku žrtvama da ostanu žrtve. Isto tako medicinski radnici koji sankcioniraju posljedice zlostavljanja, gotovo uvijek ignoriraju slučajeve u kojima su muškarci žrtve. Sljedeća otegotna okolnost su brojne agencije koje se bave isključivo ženama kao žrtvama nasilja te su brojna iskustva muškaraca pokazala kako su imali neugodna iskustva s njima kada bi im se obratili za pomoć. Ismijavanje i odbijanje pomoći žrtvama šalje jasnu poruku da se nemaju kome obratiti i da nisu sigurni, stoga, nema smisla prijavljivati ili formalno sankcionirati zlostavljanje.

3.1. Nejednakost muškaraca i žena pred zakonom

Kada se nasilje formalno sankcionira, problemima nije kraj. Osim što postoji različita praksa prilikom uhićenja počinitelja, sudska praksa se pokazala manjkavom. Patrijarhalni teoretski okvir nasilje muškarca karakterizira kao uspostavu kontrole u obitelji. Stoga, žene ne prakticiraju takvu vrstu nasilja jer je taj model pragmatičan samo muškarcima. (Glavaš, 2017) Službe koje su zadužene za sanaciju agresivnog ponašanja, djeluju u skladu s patrijarhalnim okvirima te onemogućuju žene da budu zlostavljači. Posljedično, nastaju brojne organizacije, čak specijalizirani sudovi koji se isključivo bave nasiljem nad ženama i djecom u domeni obiteljskoga nasilja. Također, nakon sudke prakse, muškarci nemaju sigurnu okolinu u koju se mogu integrirati jer im sistem nije omogućio takav tretman. „U Republici Hrvatskoj nema sigurne kuće za muškarce u klasičnome smislu. Naši državni susjedi u Srbiji i Sloveniji imaju ih već više od dvije godine. I SOS – telefonske linije za pomoć i savjetovanje muškaraca rijetka su pojava.“ (Poredoš Lavor et Jerković, 2011)

Kao rezultat većeg fokusa na žensko nasilje u partnerskim vezama vidimo dobru umreženost službi koje se bave ženskim žrtvama nasilja, dobru informiranost javnosti o postojanju obiteljskog nasilja i stručnjake koji se bave tom tematikom. Time se jednim velikim dijelom ignoriralo postojanje muškaraca koji su žrtve partnerskog nasilja i usporilo se razvijanje mreže podrške koje bi se bavile konkretno ovim problemom jer je javnost dugo vremena bila fokusirana samo na ženske žrtve nasilja. (Glavaš, 2017)

Isto tako, postoji problem u autentičnosti iskaza i kredibiliteta dokaza koji se izlože sudu u slučaju nasilja. Optužbe često nisu shvaćene ozbiljno, ali su lažna svjedočenja žena, s druge pak strane, shvaćena vrlo ozbiljno. Veliki problem nastaje kada se radi o obiteljskome nasilju partnera koji imaju djecu. Sudska je praksa dodijeliti djecu majci, ali u slučaju gdje je muškarac žrtva situacija može postati vrlo nepogodna i opasna za djecu. Naime, zbog nekorektno obavljenoga posla socijalnih službi, policije i suda, djeca mogu završiti s roditeljem zlostavljačem. Neke žene se s namjerom služe manipulacijom manjkave prakse i sistema. Ipak, problem nije u ženama koje manipuliraju sistem, već u sistemu koji je moguće izmanipulirati. Egalitarno društvo se postiže učvršćivanjem ispravnoga sistema, koji je motiviran ravnopravnošću i strogom ujednačenom praksom za sve članove.

4. Prevencija nasilja i intervencija

Nasilje muškaraca nad muškarcima, kao što je prethodno navedeno, ima posve drugačiji tretman u odnosu na nasilje žena nad muškarcima. Ukoliko se radi o prvom slučaju, zlostavljanje se tretira poput bilo kojeg drugog nasilnog ponašanja jer nije uvjetovano spolnim predznakom. U drugom slučaju, nije moguće postići korektan tretman sve dok se ne osvijeste činjenice vezane uz žene zlostavljače. Društvo kao da odbija prihvatiti stvarnost u kojoj su žene zlostavljači ili još teže, muškarci žrtve. Nepostojanje programa koji pružaju podršku i pomoć muškim žrtvama je očiti pokazatelj lošeg sustava sigurnosti i zaštite. Vrlo vjerojatno je to krucijalan razlog zašto se nasilje nad muškarcima ne smanjuje, već stagnira ili se povećava. S obzirom da društvo više nije patrijarhalno, moguće je kako je sve veća dominacija žena rezultat toga. Primjerice, postotak žena koje u brakovima jednako donose odluke poput svojih supruga popeo se s 47% na 64%. (Glavaš, 2017) Također, žene su slobodnije po pitanju rastave braka, koji gubi na duhovnoj težini te partneri sve teže pristaju na kompromise, a sve češće stvaraju sobne afinitete koji se moraju ispuniti. Žene se više ne žele uspoređivati s muškarcima te djelovati u odnosu na muškarce.

Neumorno se pokušavalo dokazati da je žena superiorna, inferiorna ili jednaka muškarcu: stvorena nakon Adama, ona je očito sporedno biće, rekli su jedni; baš nasuprot, rekoše drugi, Adam je bio samo skica i Bog je upravo s Evom uspio stvoriti savršeno ljudsko biće; njezin je mozak najmanji: no relativno je najveći; Krist se napravio muškarcem: možda iz smjernosti. Svaki argument odmah priziva suprotni, a često su oba u krivu. Ako želimo progledati, trebamo izaći iz tih kolotečina. Treba odbaciti nejasne pojmove superiornosti, inferiornosti i egalitarnosti koji su izvrnuli smisao svim raspravama i krenuti iznova. (de Beauvoir, 2016)

No, problem nije u emancipaciji žena, problem je moralna stagnacija, posebice u društvu koje nastoji uvažiti svačiji život i egzistenciju. Primjerice, u partnerskim odnosima Glavaš iznosi statističke podatke koji govore da najviše partnera doživljava psihološko nasilje (85,4%), fizičko nasilje (47,2%) te seksualno nasilje (29,2%). Zatim, jedno istraživanje pokazuje da je čak do 91% muškaraca doživjelo barem jedan oblik fizičkog, psihološkog ili seksualnog nasilja od strane svoje partnerice. (2017) Ukoliko društvo nije spremno pomoći ili reagirati na nasilje nad muškarcima, utoliko je to socijalni i moralni problem koji je determiniran društvenim kontekstom. Ključan i primarni problem je osobno poricanje i odbijanje prihvaćanja činjenice žrtava da su žrtve. Takav stav proizlazi iz prethodno navedenih osnova, ali i okolina koja je destimulirajuća, nikako nije poticaj ili apel na žrtve da se odvaže prijavljivanje zlostavljanja. Muškarci latentno nastoje potisnuti posljedice nasilja, poput depresije, fizičkih ili psihičkih tragova. Kod žena su uočljivije posljedice nasilja te imaju podršku okoline koja je zbog navedenih rodnih i spolnih stereotipa uvjerenjena kako je ženama neophodna pomoć u takvim situacijama. To je cirkularno stanje u kojemu se muškarac demotivira da prijavljuje nasilje, a žene se stimulira da provode isto. Nekakvo alternativno rješenje problemu su internetske stranice i forumi pomoću kojih muškarci mogu podijeliti svoja iskustva. Nadalje, mogu potražiti sve potrebne informacije o potrebnoj pomoći i prevenciji daljnjega nasilja. Postoje anonimne telefonske linije za muškarce žrtve nasilja, stvorene isključivo zbog stigmatizacije žrtava koje se nemaju kome obratiti. Nastoje potaknuti žrtve da procesuiraju slučaj i da potraže pomoć stručnjaka jer se nemaju čega sramiti te da imaju podršku ako ne naiđu na razumijevanje od strane institucija. To su linije pomoći za muškarce. „Otvaranjem telefonskih linija i internetskih stranica za muškarce koji su žrtve partnerskog nasilja daje im do znanja da je njihova sigurnost itekako važna.“ (Glavaš, 2017) Potrebno je stvarati mreže podrške i pomoći koje će zajedničkim naporima nastojati djelovati preventivno. Zatim, apelirati na institucije zadužene za sankcioniranje nasilničkog ponašanja, ukazati na toksičnost nasilja u bilo kojemu obliku usmjerene prema bilo kome te stvarati društvo empatije prema svakoj žrtvi.

ZAKLJUČAK

Osobno i kolektivno odbijanje prihvaćanja nasilja nad muškarcima kao stvarnog problema, bitno otežava istraživanje istoga te koncizan uvid u transparentne podatke o učestalosti i rasprostranjenosti agresije usmjerene prema muškarcima. Stoga se često statistički podaci uvelike razlikuju jedni od drugih. Međutim, devijacije podataka nisu pokazatelj neutemeljenosti istih, već su pokazatelj kompleksnosti društvene stvarnosti koja nije podložna empirijskim metodama mjerenja i objektiviranja. Dakle, ključno je obratiti pozornost na subjektivne čimbenike koji ju kreiraju i iznova reproduciraju. Muškarci koji su žrtve muških nasilnika imaju drugačiji (ne)formalni tretman u odnosu na muškarce koji su žrtve žena nasilnica, odnosno, okolina će ih percipirati kao žrtve zlostavljanja. Ukoliko se radi o nasilniku ženskoga spola, utoliko se zlostavljanje svodi na apsurd te djeluje destimulirajuće na žrtve koje nastoje negirati postojanje problema. Primarni razlog marginalizacije nasilja nad muškarcima jest, svakako, njihova tradicionalna društvena uloga, vezana uz rodne stereotipe. Uvriježeno je mišljenje da je muškarac superiorniji, stoga, kada bi došlo do fizičkog sukoba, vjerojatnije je kako će se žena ozlijediti ili braniti. Nadalje, muškarci su u većoj mjeri ekonomski neovisni u odnosu na žene pa je muškarac apriorno u zahvalnijoj poziciji. Također, nasilje je često motivirano osvetničkim ponašanjem koje je reakcija na nasilnu prirodu samih muškaraca. Dakle, nasilno ponašanje žena prema muškarcima potaknuto je prethodno nasilnim ponašanjima muškaraca. Referiranje na pogreške u argumentaciji poput navedenih, dovodi do afirmacije i legitimacije agresivnoga ponašanja žena prema muškarcima te do relativizacije samoga problema. S obzirom na navedeno, posljedice neravnopravnoga tretmana muških žrtava nasilja su mnogobrojne, od psiholoških potaknutim ismijavanjem, neprofesionalnošću institucija i službenih osoba do fizičkih koje rezultiraju lakšim ili težim ranjavanjem. Posljedice nasilja nad muškarcima su ekvivalentne bilo kojem drugom obliku zlostavljanja, proizvodi jednake traume i uzrokuje jednaku bol. Zato je nužno inzistirati na važnosti diskusije na problematiziranu situaciju. Nasilje se reproducira cirkularno te prolongiranjem ili odbijanjem prevencije nasilja, ono stvara zatvoreni krug osobno i kolektivno nepoželjne agresije. Apeliranje na empatiju i opću solidarnost je pragmatično u nastojanjima senzibiliranja zajednice na novonastale društvene okvire u kojima i muškarac može biti žrtva kojoj je nužno osigurati podršku.

Literatura

- 1) Abercrombie, N., Hill, S. et Turner, B. S. (2008.) *Rječnik sociologije*. 5. izdanje. Zagreb. Jesenski i Turk.
- 2) De Beauvoir, S. (2016.) *Drugi spol*. prev. Šimat, M. Zagreb. LJEVAK d.o.o.
- 3) Glavaš, M. (2017) *Nasilje nad muškarcima u partnerskim vezama*. Diplomski rad. Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, Edukacijsko - rehabilitacijski fakultet.
- 4) Haralambos, M. et Holborn, M. (2002.) *SOCIOLOGIJA - teme i perspektive*. Zagreb. Golden marketing d.o.o.
- 5) Kamenov, Ž. et Galić, B. (2011.) *Rodna ravnopravnost i diskriminacija u Hrvatskoj*. Institut za istraživanja. Biblioteka ONA. Zagreb. <http://idiprints.knjiznica.idi.hr/131/1/Rodna%20ravnopravnost%20i%20diskriminacija%20u%20Hrvatskoj.pdf>
- 6) Modly, D. (2000.) *Policija i nasilje u obitelji*. Zagreb. Policija i sigurnost.
- 7) Murray, D. (2019.) *LUDILO GOMILE – rod, rasa i identitet*. prev. Marija Perišić. Zagreb. PULS.
- 8) Poredoš LAVOR, D et Jerković, S. (2011.) »Nasilje nad muškarcima«. Sisak. Hrčak vol. 20, No. 3. http://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=3969
- 9) »Rodna ideologija« (2012.) *Wikipedia: The Free Encyclopedia*, Wikimedia Foundation, Inc., https://hr.wikipedia.org/wiki/Rodna_ideologija (zadnja izmjena 24. veljače 2020.)
- 10) Roszak, T. (1978.) *Kontrakultura*. Beograd. Naprijed
- 11) »Seksualna revolucija« (2011.) *Wikipedia: The Free Encyclopedia*, Wikimedia Foundation, Inc., https://hr.wikipedia.org/wiki/Seksualna_revolucija (zadnja izmjena 02. veljače 2020.)
- 12) Zaharijević, A. (2005.) »Deregulacija temelja«, Beograd, Hrčak vol.25, (4) http://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=3969